

Conjunt de Mont-rodon

Tona

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Sector aïllat a l'oest del municipi. Serrat de Mont-rodon.
Alçada: 588

Coordenades:

Latitud: 41.86463
Longitud: 2.26633
UTM Est (X): 439110
UTM Nord (Y): 4635007

Classificació

Número de fitxa 08283 - 240
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Modern
Segle X a XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Casal: BCIN 1629-MH Decret 22/04/1949 “sobre protecció de los castillos espanyoles”.
Capella: BCIL 12208-I
POUM. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. VI. Catàleg de béns a protegir. Cor-6 Conjunt de Mont-rodon. Nivell de protecció segons edificació. (20/07/2011)
Data aprovació: dc., 20/07/2011 - 12:00
Número inventari IPAC 1832; IPAC 33017
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada

Titular: 08283A009000140000YR; 08283A009000140001UT

Fitxes associades:

Capella de Santa Maria de Mont-rodon

Casal de Mont-rodon

Autoria de la fitxa Josep Anton Pérez Arriaga (TRÍADE serveis Culturals)

Data de registre de la fitxa: dv., 07/06/2024 - 13:56

Descripció

L'antiga quadra de Mont-rodon és un enclavament dins el municipi de Taradell, per bé que pertany a Tona. Prop del casal hi ha la capella romànica de Santa Maria, ambdós amb valors culturals evidents.

És un gran casal de planta rectangular, quasi quadrada, amb la seva estructura adossada a la roca i teulada a quatre vessants. S'hi accedeix mitjançant una escala que va reemplaçar un antic pont llevadís (PLADEVALL, 2001: 14).

La façana principal s'orienta a migdia. Presenta parament de pedra irregular, petits carreus escairats, un portal de dovelles amb l'escut familiar al centre. Al primer pis destaquen les finestres coronelles gòtiques, una geminada i l'altre trifora amb esveltes columnetes. A la part superior, prèvia la teulada, destaquen tres matacans, dos d'ells només conservats parcialment i una sèrie de merlets d'època gòtica.

A les façanes de llevant i ponent s'obren també sengles finestres coronelles geminades, gòtiques.

La part més primitiva del casal es troba a la façana est i part de la nord, presenta un aparell regular de factura romànica amb sis espitlleres a la part del soterrani i altres més juntes, cegades de molts anys entre aquest i la planta baixa. Tot plegat, confereix una aparença de fortalesa. Al primer pis s'obre una gran finestra geminada, amb un massís pilar central. El pis superior destaquen dues finestres geminades i una amb arc conopial. La de més a migdia és una finestra coronella gòtica de mitjan segle XV. Les altres dues es van col·locar (reaprofitades) durant la restauració de l'edifici dels anys 1980.

Pel tipus de carreus i de construcció es pot considerar com una obra del segle XII, que per la seva solidesa va ser aprofitada a la reconstrucció del segle XV (IPAC).

El casal va precedir d'un barri amb reixes, i l'habitatge del propietari, amb un pati enjardinat (PLADEVALL, 2001: 15).

L'església es troba ubicada a la finca del casal de Mont-rodon, és d'una sola nau i de planta rectangular. La teulada és de teula àrab amb el carener perpendicular a la façana principal i presenta uns centímetres de volada amb ràfec de teula i maó. El parament és de pedra irregular lligada amb morter i carreus a les cantonades. L'absis és de planta quadrada més estret que la nau. La façana oest és coronada per una espadanya de dos ulls coberta de teula, en aquesta façana s'intueix una porta tapiada oberta al segle XVII (IPA). La porta original, amb muntants de pedra, s'obre a la façana nord i va ser recuperada durant la restauració de 1983. Destaquen en aquest mur dos grans contraforts, on hi havia hagut una cambra. L'interior es resol amb volta de canó de pedra col·locada a sardinell.

Història

Aquest casal, que es trobava dins l'antic terme del castell de Taradell, fou la residència d'uns cavallers anomenats Mont-rodon, i després de l'extinció de la família passà per mans de diversos senyors.

El lloc de Mont-rodon es documenta l'any 1076, en el moment de consagrar l'església de Sant Genís de Taradell. La família lligada a l'indret no es documenta fins el 1128, tenint com a referent el nom de Ramon Bonfill de Mont-rodon. Encara que es desconeix l'origen o procedència del llinatge en qüestió, a partir del 1140 els Mont-rodon apareixen contínuament actuant al costat dels seus senyors, els Taradell. De fet, Antoni Pladevall, en la seva monografia sobre el casal (PLADEVALL, 2001), estableix com a hipòtesi que entre els segles XI i XII, el senyor de nom Bonfill, construeix a un extrem del serrat de Mont-rodon una casa o fortalesa, essent vassalls de la família Centelles.

Un membre de la família, Guillem de Mont-rodon, fou un personatge destacat en la història de Catalunya del principi del segle XIII. Fou mestre del temple d'Aragó, Catalunya i Provença, fou tutor del rei Jaume I durant la seva minoria d'edat, i en la seva estada al castell de Montsó, i després tingué cura de les finances reials.

El casal de Mont-rodon visqué un període de màxima esplendor durant el segle XIV i XV, amb la consolidació de la seva posició social i econòmica. A mitjan del segle XV obtindran un privilegi de la reina Maria, muller d'Alfons IV el Magnànim, per dotar-se d'autonomia jurisdiccional respecte els senyors de Taradell (PLADEVALL, 2001: 167).

La família Mont-rodon es perpetuà a la senyoria del casal, i malgrat que algun cop restés només una pubilla, Anglantina, els descendents continuaren el cognom familiar.

Fou el 1687 quan morí d'accident Carles de Mont-rodon sense deixar descendència directa, que l'herència passà a una germana, Maria de Mont-rodon. Al cap d'uns anys, de la unió amb Francesc Sans i de Miquel, provinent d'una família de ciutadans honrats de Barcelona, tingueren fills, que dugueren el nom de Sans i de Mont-rodon. Un d'ells, Ramon Sans i de Mont-rodon, s'encarregà del patrimoni a la mort de la seva mare, a partir del 1725. Fou en aquest moment que la línia directa de Mont-rodon, i el seu ús com a cognom, desapareixia, convertint-se el nom de Sans en els amos del casal.

Josep Sans i Moran va casar-se amb Dolors de Venero, que va quedar viuda molt jove, i va ser qui adquirí el patrimoni de Mont-rodon fins els volts de 1924 (PLADEVALL, 2001: 279). La vídua de Bonaventura Sans, morí sense descendència, i llegà els seus béns a la família Castellví de Barcelona; d'aquesta passà a la dels Febrer-Miralles d'Imperial, marquesos de Saudín, que se'l van vendre. Fou en aquest moment, que la branca de provinent de Mont-rodon, s'extingí.

L'edifici romànic perdurà fins a mitjan segle XV; vers els anys 1450-1451 es començà a refer el casal (la nova façana de migdia i part de les façanes de ponent i llevant) i el 1452 el mestre de cases francès, Joan Lafont i Gerald, acabà de cobrar els seus honoraris. Al cap de pocs anys, el 1463, en plena guerra civil contra Joan II, el casal sofrí un primer saqueig i incendi pels partidaris del rei, dirigit per Bernat Guillem d'Alta-riba, ja que Bernat IV de Mont-rodon era capità de les forces de Vic, rebels al rei. Els perjudicis causats a l'edifici foren avaluats en tres-cents florins. El casal, a partir d'aquest moment, quedà deshabitat. Mentre durà la guerra, els Mont-rodon habitaren el seu casal de Vic. El 1472 per ordre del rei es retornà el casal de Mont-rodon al dit Bernat, i el casal tornà a ésser ocupat. Els anys 1622 i 1623 es practicaren noves obres en l'edifici. Finalment, a mitjan segle XX s'esllavissà una bona part del mur de llevant, que calgué refer. Aquest casal es convertí en una masoveria i ja no es tingué cura del seu estat.

L'any 1852, l'anomenada aleshores "Quadra de Mont-rodon", s'unia al terme de Tona. Uns anys abans, Bonaventura Sans i de Gregorio, va entrar en negociacions amb l'Ajuntament de Tona per intentar registrar-se al municipi ja que amb l'Ajuntament de Taradell pagava més en concepte de cadastre.

Des dels anys 1960, l'edifici ha estat deshabitat i es trobava en un estat de conservació deplorable. L'any 1982 la Direcció General del Patrimoni començà la tasca de restauració, la qual continuà el seu nou propietari.

Segons els autors de la "Catalunya Romànica", és molt probable que l'església original sigui contemporània de les parts més antigues del casal, que cal situar dins el segle XII.

L'església es trobava situada dins l'antic terme del castell de Taradell. No passà de ser una capella vinculada a la família de la *domus* de Mont-rodon, dependent de la parròquia de Sant Genís de Taradell.

Els seus principals benefactors foren els Mont-rodon, cavallers que residien a la *domus* o fortalesa del mateix nom, propera a l'església. Un dels més importants, Guillem de Mont-rodon, que fou Mestre del Temple de Catalunya, Aragó i Provença i tutor del rei Jaume I, el 1203, en entrar a l'orde del temple, li va llegar 500 sous, amb els quals probablement es feu la capella. Un altre membre de la família, Bernat I de Mont-rodon, abans del 1335, va crear-hi un nou benefici, que va redotar la seva muller Alamanda de Sorribes, la qual el 1338 va fer construir un sarcòfag o carner on recollí les restes dels seus avantpassats, que es conserva dins la capella.

Els Mont-rodon volien crear una mena de petit cenobi a la capella, ja que a més del benefici rectoral, el 1264 Ramon d'Esparreguera, fill de Mont-rodon, n'hi creà un altre; el de Bernat I fou el tercer, el quart el fundaren abans del 1438 Arnau de Mont-rodon, bisbe de Girona, i el seu nebot Bertran, que també fou bisbe de Girona. El 1347 els beneficiats vivien en comunitat en una casa adjunta a la capella, com també els deodonats i deodonades, que no faltaven en la petita comunitat. Tot això s'establia en els pactes que feren la comunitat i el rector de Taradell, del qual depenien.

En el segle XV la comunitat pràcticament s'havia dissolt, car únicament el rector de la capella estava obligat a celebrar-hi, mentre que els altres beneficis eren ocupats sovint per membres de la família Mont-rodon.

L'edifici romànic ha sofert algunes mutilacions i modificacions. El segle XVIII fou substituït l'absis primitiu semicircular per un altre de quadrat i el portal de ponent substituï el de migdia. Aquestes obres es degueren portar a terme pel mal estat en què es trobava la capella el 1685 i per l'ordre que el bisbe de Vic donà el 1691 quan la visità.

L'església va restar sense culte des del 1936 fins al 1954 i el 1970 fou profanada novament. El 1983, s'hi va fer una restauració juntament amb el casal. Les obres foren finançades pel nou propietari.

L'església continua tenint culte de manera esporàdica, a càrrec dels propietaris del casal i dels sacerdots de la parròquia de Taradell, de la qual continua depenent la capella.

Bibliografia

DD.AA (1986). CATALUNYA ROMÀNICA. Volum III. OSONA II. Fundació Enciclopèdia Catalana. Pàgines 636-655

PLADEVALL, Antoni (1959-60). "Mont-rodon. Esbós d'història del casal i família". Taradell, núm. extra. Taradell.

PLADEVALL, Antoni (1973). "Santa Maria de Mont-rodon", Full Diocesà, Vic.

PLADEVALL, Antoni (1976). Guillem de Mont-rodon, mestre del temple i tutor de Jaume I. Barcelona.

PLADEVALL, Antoni (1990). Tona. Mil cent anys d'Història. Eumo Editorial. Ajuntament de Tona.

PLADEVALL, Antoni (2001) Mont-rodon. Passat i present d'un gran llinatge i d'un casa osonenc. Editorial Diac. Vic.

Enllaços d'interès:
[Enciclopèdia Catalana](#)

